



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 276/2011-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. septembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť G. O., L., zastúpeného A., s. r. o., Ž., v mene ktorej koná JUDr. D. C., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/191/1999 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo G. O. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/191/1999 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/191/1999 konal bez zbytočných prietáhov.

3. G. O. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť G. O. trovy konania v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet A., s. r. o., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. mája 2011 doručená sťažnosť G. O. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/191/1999.

Sťažovateľ, ktorý je v procesnom postavení odporcu účastníkom konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, v sťažnosti predovšetkým namietal, že okresný súd nerešpektoval pokyny odvolacieho súdu vyslovené v uznesení sp. zn. 6 Co 1552/01 z 12. decembra 2001 a „*po uplynutí 3 rokov rozhodol rozsudkom č. k. 10 C/191/99-206 zo 04. 11. 2004 a opätovne prikázal nehnuteľnosti do vlastníctva navrhovateľa.*“ Dôvodnosť podanej sťažnosti sťažovateľ videl v tom, že okresný súd „*rozhodol vo veci najskôr rozsudkom z 21. 11. 2000 a potom znova rozsudkom zo 04. 11. 2004 pri existencii závažných procesných a skutkových väd, ktoré súd neodstránil napriek pokynom uvedeným v uzneseniach Krajského súdu v Žiline, ktorými boli oba prvostupňové rozsudky zrušené. ... Procesné vady spočívajúce v neúplnom vymedzení okruhu účastníkov na strane odporcov boli odstránené až uznesením Okresného súdu Čadca z 23. 01. 2007, hoci sťažovateľ už vo svojom vyjadrení z 18. 10. 1999 na túto skutočnosť upozorňoval. Teda od podania žalobného návrhu dňa 02. 02. 1999 uplynula*

doba

takmer

8 rokov do 23. 01. 2007, kým prvostupňový súd odstránil procesné vady konania.“. Sťažovateľ je toho názoru, že aj keď okresný súd bude riadne konať, vzhľadom na spôsob, akým došlo k porušeniu jeho základného práva, a doterajšie dlhoročné prieťahy v konaní, je tu dôvod na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol vysloviť porušenie označeného základného práva postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/191/1999, prikázať okresnému súdu, aby ďalej konal bez zbytočných prieťahov, priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a na účet jeho právneho zástupcu priznať náhradu trov konania.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 276/2011-11 z 21. júna 2011 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Okresný súd sa k doručenej sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. Spr. 895/11 z 29. júna 2011, v ktorom skonštatoval prieťahy v konaní spôsobené sudcami JUDr. Š. M. a Mgr. R. G.. K prieťahom mala prispieť aj skutočnosť, že spis bol viackrát zasielaný Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o podaných odvolaniach a postupne bol prideľovaný na konanie rôznym sudcom.

Okresný súd vo svojom vyjadrení ďalej uviedol tento podrobný prehľad vykonaných procesných úkonov:

- „- 3. 2. 1999 - návrh na zrušenie podielového spoluvlastníctva ...*
- 8. 2. 1999 - referát sudcu - výzva na zaplatenie súdneho poplatku*
- 24. 2. 1999- zaplatený súdny poriadok*
- 1. 3. 1999 - referát sudcu - návrh zaslaný na vyjadrenie odporcom*
- 17. 3. 1999 - vyjadrenie odporcu G. O.*
- 23. 3. 1999 - vytýčený termín pojednávania na deň 29.4.1999*
- 29. 4. 1999 - pojednávanie (čl. 17 spisu), odročené na neurčito za účelom vyžiadania si spisov z archívu*

- 14. 5. 1999 - sudca žiadal na nahliadnutie spis Nc 2340/98...
- 9. 6. 1999 - právny zástupca navrhovateľa žiadal o výsluch svedka Š. O.
- 10. 6. 1999 - sudca vytýčil termín pojednávania
- 6. 7. 1999 - pojednávanie (čl. 36), odročené na neurčito za účelom žiadania listu vlastníctva, zaslania plnej moci od JUDr. C., účastníci boli vyzvaní, aby v lehote 1 mesiaca oznámili ďalšie návrhy na vykonanie dokazovania
- 30. 7. 1999 - doručený výpis z LV
- 14. 9. 1999 - sudca vytýčil termín pojednávania na deň 2. 11. 1999, pojednávanie (čl. 46) odročené na neurčito 8. 11. 1999 - právny zástupca navrhovateľa doručil súdu rozšírený návrh, ktorý nariadil doručiť na vyjadrenie
- 8. 12. 1999 - doručené súdu vyjadrenie I. P., M. R. a M. V.
- 16. 12. 1999 - žiadaný spis V 457/99 od katastra K.
- 28. 1. 2000 - urgencia
- 9. 2. 2000 - doručený spis V 457/99
- 10. 2. 2000 - sudca vytýčil termín pojednávania na deň 28. 3. 2000, pojednávanie odročené na neurčito za účelom vykonania ohliadky na mieste samom
- 5. 4. 2000 - výzva na zloženie zálohy na znalecké dokazovanie
- 24. 5. 2000 - sudca vytýčil termín ohliadky na deň 23. 6. 2000, termín zrušený, nový termín 7. 7. 2000 (čl. 73), účastníci boli vyzvaní na oznámenie ďalších návrhov na vykonanie dokazovania, zápisnica z ohliadky opísaná 10. 7. 2000
- 8. 8. 2000 - uznesenie o priznaní náhrady cestovných nákladov (T.)
- 13. 9. 2000 - navrhovateľ predložil súdu ďalšie dôkazy
- 28. 9. 2000 - sudca vytýčil termín pojednávania na deň 16. 11. 2000 (čl. 84), odročené na deň 21. 11. 2000 za účelom vyhlásenia rozsudku
- 12. 11. 2000 - vyhlásený rozsudok (čl. 89)
- 23. 1. 2001 - odvolanie odporcu 4/ G. O. proti rozsudku
- 20. 2. 2001 - vyjadrenie navrhovateľa k odvolaniu
- 26. 2. 2001 - vyjadrenie E. O.
- 5. 4. 2001 - referát sudcu - nariadil vyhotoviť predkladaciu správu
- 12. 6. 2001 - spis zaslaný na KS Žilina

- 12. 2. 2002 - návrat spisu (čl. 115), rozsudok OS zrušený
- 15. 3. 2002 - sudca nariadil doručiť rozhodnutie KS,
- 17. 4. 2002 - sudca vytýčil termín pojednávania na deň 21. 5. 2002...
- 21. 5. 2002 - čl. 131 pojednávanie, odročené na neurčito
- 21. 5. 2002 - uznesenie - zloženie zálohy na znalecké dokazovanie zaslané odporcovi v 4. rade G. O.,
- 8. 7. 2002 - odvolanie proti uzneseniu
- 16. 7. 2002 - referát sudcu - výzva na zaslanie riadneho odvolania
- 11. 9. 2002 - JUDr. D. C. reagoval na výzvu
- 14. 10. 2002 - záznam kancelárie o tom, že nie je možné pripojiť spis Nc 2340/98
- 17. 10. 2002 - sudca nariadil vyhotoviť predkladaciu správu
- 17. 1. 2003 - vyhotovená predkladacia správa, spis zaslaný na KS Žilina
- 14. 3. 2003 - návrat spisu z KS, odvolanie odporcu bolo zamietnuté (čl. 146)
- 18. 3. 2003 - referát sudcu
- 19. 3. 2003 - návrh navrhovateľa na vydanie predbežného opatrenia (čl. 148)
- 24. 3. 2003 - referát sudcu
- 11. 4. 2003 - vyjadrenie odporcu G. O. k návrh na vydanie PO
- 16. 4. 2003 - uznesenie (čl. 152), vydané PO
- 12. 5. 2003 - vyjadrenie odporcu G. O. k návrh na vydanie PO
- 5. 6. 2003 - výzva pre odporcu (čl. 154)
- 20. 8. 2003 - odpoveď na výzvu
- 8. 9. 2003 - referát sudcu - nariadil zistiť, či bola zložená záloha (nebola zložená, vymáhala sa)
- 30. 9. 2003 - žiadosť odporcu G. O. o oslobodenie od platenia sup
- 2. 12. 2003 - záznam kancelárie (záloha ešte nebola vymožená)
- 3. 12. 2003 - úradný záznam o študovaní spisu – P. O.
- 5. 12. 2003 - referát sudcu - výzva na predloženie vyplneného tlačiva vz. 6, žiadaná správa od OÚ L.
- 13. 2. 2004 - správa od OÚ L.

- 18. 2. 2004 - doručené potvrdenie o osobných, majetkových a rodinných pomeroch G. O.,
- 15. 3. 2004 - referát sudcu - žiadaná správa od katastra K., D. Č., MUDr. J. B., posledná správa doručená súdu dňa 1. 4. 2004
- 14. 5. 2004 - uznesenie čl. 185 - odporcovi 4. G. O. priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v 1/2-vici
- 8. 7. 2004 - KS Justičnej pokladnici Bratislava bolo oznámené vyššie uvedené uznesenie
- 31. 8. 2004 - sudca vytýčil termín pojednávania na deň 7. 10. 2004
- 7. 10. 2004 - čl. 196 - pojednávanie, odročené na deň 2. 11. 2004
- 28. 10. 2004 - späťvzatie návrhu
- 2. 11. 2004 - čl. 200 - pojednávanie, odročené na deň 4. 11. 2004
- 4. 11. 2004 - čl. 202 - pojednávanie - vyhlásený rozsudok
- 5. 11. 2004 - právny zástupca navrhovateľa doručil súdu vyčíslenie trov...
- 24. 2. 2004 - odvolanie G. O. voči rozsudku
- 1. 3. 2004 - výzva na zaslanie ďalších exemplárov odvolania (čl. 212)
- 1. 4. 2005 - výzva pre právneho zástupcu odporcu G. O. 9. 3. 2005 – úradný záznam - spis študoval P. O.
- 21. 4. 2005 - odvolania doručené
- 29. 4. 2005 - odvolanie bolo doručené ostatným účastníkom konania
- 9. 8. 2005 – V. nariadila vyhotoviť predkladaciu správu
- 9. 8. 2005 - predkladacia správa na KS Žilina
- 9. 8. 2006 - návrat spisu z KS Žilina čl. 227 - rozsudok OS bol zrušený
- 4. 1. 2006 - čl. 232 - opatrenie - spis pridelený na ďalšie konanie JUDr. A. P.
- 23. 8. 2006 - referát sudkyne (výzva pre právneho zástupcu navrhovateľa JUDr. M. S., výzva pre právneho zástupcu odporcu G. O.),
- 26. 9. 2006 - spis študoval JUDr. S.
- 29. 9. 2006 - vyjadrenie k výzve od JUDr. C.
- 4. 10. 2006 - vyjadrenie E. O.
- 5. 10. 2006 - vyjadrenie JUDr. S. vymedzenie okruhu účastníkov a upresnenie návrhu

- 23. 1. 2007 - uznesenie - čl. 252 - okrem iného nariadené znalecké dokazovanie
- 27. 2. 2007 - odvolanie odporcov P., R. a O. Ž. proti uzneseniu o pripustení ďalších účastníkov do konania
- 14. 3. 2007 - odvolanie E. M. proti uzneseniu z čl. 252
- 13. 4. 2007 - žiadaná správa od OÚ L., Registra obyvateľov Banská Bystrica
- 19. 4. 2007 - doručený úmrtný list od OÚ L.
- 21. 5. 2007 - žiadaný úmrtný list A. O. od OÚ K.
- 21. 5. 2007 - OS Žilina požiadaný o oznámenie čísel dedičských konaní po A. O. a L. O.
- 2. 7. 2007- čl. 274 - opatrenie predsedu súdu - spis pridelený na ďalšie konanie Mgr. R. G.
- 4. 7. 2007 - doručený úmrtný list A. O.
- 31. 8. 2007 - OS Žilina reagoval na výzvu (žiadal oznámiť dátum úmrtia A. O., nakoľko bez tohto údaju nebolo možné požiadavke vyhovieť)
- 23. 9. 2008 - referát sudcu - požiadal OS Žilina o oznámenie okruhu dedičov po neb. A. O. a P.O...
- 5. 11. 2008 - odpoveď OS Žilina
- 2. 12. 2008 - referát sudcu - žiadal pripojiť spis po neb. A. O. z dedičskej kancelárie
- 16. 2. 2009 - záznam kancelárie o tom, že spis nebolo možné pripojiť
- 9. 4. 2009 - sudca opätovne žiadal pripojiť spis...
- 9. 4. 2009 - referát sudcu - požiadaná notárka JUDr. V. o súčinnosť (žiadané rozhodnutie o dedičstve po neb. A. O.
- 17. 4. 2009 - urgencia právneho zástupcu navrhovateľa
- 27. 5. 2009 - odpoveď JUDr. V., súdnej komisárky
- 15. 6. 2009 - úradný záznam sudcu (čl. 299)
- 10. 7. 2009 - referát sudcu (odpoveď pre právneho zástupcu navrhovateľa, zaslané odvolania na vyjadrenie účastníkom konania)
- 21. 10. 2009 - spis zaslaný na KS Žilina
- 4. 3. 2010 - návrat spisu (čl. 320)

- 7. 12. 2009 - spis opatrením predsedu súdu pridelený na konanie JUDr. M. z dôvodu návratu do výkonu funkcie sudcu
- 26. 2. 2010 - žiadosť KS Bratislava, Justičnej pokladnice
- 3. 3. 2010 - odpoveď pre KS JP
- 11. 3. 2010 - referát sudcu (doručovalo sa rozhodnutie KS)
- 12. 4. 2010 - požiadaný KS Žilina o zaslanie rovnopisov rozhodnutia
- 21. 4. 2010 - doručené rozhodnutia KS zasielané
- 8. 4. 2010 - referát vyššieho súdneho úradníka (výzva pre odporkyňu Ž. O., Ing. M. R.)
- 14. 5. 2010 - odpoveď na výzvu
- 18. 5. 2010 - spis opatrením predsedu súdu pridelený na konanie JUDr. J. M...
- 19. 5. 2010 - spis predložený sudkyňi
- 31. 5. 2010 - úradný záznam sudkyne, referát sudkyne
- 14. 7. 2010 - sľub znalca čl. 349, žiadosť o vypracovanie znaleckého posudku od Ing. K. a Ing. K.,
- 20. 7. 2010 oznámila Ing. K., že zo zdravotných dôvodov nemôže vypracovať znalecký posudok (čl. 352)
- 2. 8. 2010 - referát sudkyne
- 21. 9. 2010 - doručený znalecký posudok od Ing. K.
- 12. 10. 2010 - referát vyššieho súdneho úradníka (Ing. K. požiadaná o oznámenie, či je z jej strany možné vypracovať znalecký posudok, zaslaný znalecký posudok na vyjadrenie, požiadaný KS Žilina o zaslanie ďalších 4 exemplárov ich rozhodnutia, Register obyvateľov B. Bystrica požiadaný o oznámenie pobytu Ing. M. V., P. O.)
- 27. 10. 2010 - odpoveď Registra obyvateľov
- 27. 10. 2010 - vyjadrenie navrhovateľa k znaleckému posudku
- 29. 10. 2010 - vyjadrenie G. O. z ZP
- 4. 11. 2010 - vyjadrenie G. O. k ZP cestou svojho právneho zástupcu
- 24. 11. 2010 - vyjadrenie E. M. k ZP
- 7. 12. 2010 - uznesenie z čl. 382 - priznaná odmena znalcovi Ing. K.

- 22. 12. 2010 - uznesenie na čl. 383 - Ing. K. zbavená povinnosti vypracovať znalecký posudok, nový znalec Ing. J. V.
- 26. 5. 2011 - doručený znalecký posudok Ing. V. po urgencii zo strany súdu znalecký posudok zaslaný účastníkom konania na vyjadrenie
- 25. 2. 2011 - vyjadrenie právneho zástupcu navrhovateľa k vyjadreniam G. O.
- 7. 3. 2011 - referát sudkyne - výzva pre Ing. V. a Ing. K.
- 28. 3. 2011 - odpoveď Ing. K.
- 29. 3. 2011 - zaslaný spisový materiál Ing. V...“.

Ústavný súd po preskúmaní zapožičaného spisu vedeného v sťažovateľovej veci okresným súdom zistil, že chronológia procesných úkonov uvedená vo vyjadrení okresného súdu k sťažnosti zodpovedá skutočnosti, a s prihliadnutím na to upustil pre účely odôvodnenia tohto nálezu od ďalšieho opisu procesných úkonov okresného súdu v sťažovateľovej veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci aj od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou

je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesno-právnych inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, a ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade

s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05, III. ÚS 81/07).

1. Pokiaľ ide o právnu zložitost' veci vedenej pred okresným súdom, ústavný súd bral do úvahy skutkový stav a platnú právnu úpravu relevantnú pre rozhodnutie, ako aj charakter veci. Predmetom sporu je návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva podaný proti sťažovateľovi ako jednému z odporcov. V okolnostiach prípadu ústavný súd predmetný spor po právnej stránke hodnotí ako bežnú občianskoprávnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva, a preto namietané konanie nemožno považovať za právne zložité. Takéto návrhy sú dlhodobo štandardnou súčasťou rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v tomto ohľade nemožno pripustiť ani názor o nedostatku skúsenosti súdov pri prerokovaní takéhoto druhu vecí. Vo vzťahu k faktickej zložitosti veci ústavný súd na základe skutočností zistených zo spisu pripúšťa, že predmetná vec môže vykazovať znaky faktickej zložitosti pri skúmaní predpokladov, ktorý zo spôsobov vyporiadania podielového spoluvlastníctva podľa § 142 Občianskeho zákonníka je zo strany súdu na mieste realizovať, ako aj z toho vyvstávajúcej potreby realizovať znalecké dokazovanie vo veci. Ústavný súd však zároveň poukazuje na skutočnosť, že ani zložitost' sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za priet'ahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, dokazovaním skutočností nemajúcich význam pre vec samú, prípadne nečinnosťou bez relevantného právneho dôvodu alebo inými nedostatkami v činnosti súdu (mutatis mutandis I. ÚS 47/96, III. ÚS 173/03). V danej veci sťažovateľ v priebehu sporu deklaroval potrebu usporiadania právnych vzťahov medzi ním a navrhovateľom aj s ohľadom na potrebu zabezpečiť prístupovú cestu k iným pozemkom, ktoré mu vlastnícky patria, a s prihliadnutím na túto skutočnosť možno považovať predmet sporu za dôležitý pre sťažovateľa.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pri hodnotení tohto kritéria ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v zásade reagoval na výzvy okresného súdu, k návrhom protistrany sa vyjadroval a zúčastňoval sa aj nariadených pojednávaní. V posudzovanom prípade sťažovateľ dvakrát podal odvolanie proti meritórnym rozsudkom okresného súdu (z 21. novembra 2000 a zo 4. novembra 2004), pričom v obidvoch prípadoch boli tieto rozsudky okresného súdu uznesením krajského súdu zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Ústavný súd pri hodnotení postupu sťažovateľa bral do úvahy to, že ako účastník konania má nesporne právo na procesné úkony, ktoré urobil. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu ak v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

V okolnostiach veci je podstatné, že v meritórných rozhodnutiach okresného súdu boli krajským súdom zistené významné procesné a skutkové pochybenia, a aj preto, pokiaľ ide o vplyv využívania opravných prostriedkov sťažovateľom, predlžovanie konania ním iniciovaných odvolacích prieskumov nemožno v žiadnom prípade pripisovať na jeho ťarchu. Pri priznaní finančného zadosťučinenia za zistené priet'ahy ako argument svedčiaci proti sťažovateľovi možno vziať do úvahy iba podanie odvolania proti procesnému uzneseniu okresného súdu z 21. mája 2002 o uložení povinnosti zložiť preddavky na trovy dôkazu, ktoré bolo krajským súdom odmietnuté uznesením sp. zn. 6 Co 23/03 z 31. januára 2003 ako podané oneskorene. Spis okresného súdu sa však spolu s uvedeným odvolaním sťažovateľa nachádzal na krajskom súde len od 22. januára 2003 do 14. marca 2003, čo nemohlo mať podstatný vplyv na dĺžku konania. Vzhľadom na uvedené ústavný súd usúdil, že správanie sťažovateľa nemalo zásadný vplyv na vznik zbytočných priet'ahov.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní a vzniknuté priet'ahy posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. Je nespochybniteľné, že konanie okresného súdu sa vyznačovalo značnou neefektivitou a dlhodobo nevedlo k nastoleniu právnej istoty. Okresný súd nepostupoval dôsledne, keď napriek zjavným nedostatkom návrhu na začatie konania v otázke ustálenia okruhu

účastníkov konania, ako aj napriek nedostatkom procesnej a skutkovej povahy opísaných v zrušujúcom uznesení krajského súdu sp. zn. 6 Co 1552/01 z 12. decembra 2001, resp. v uznesení sp. zn. 6 Co/377/2005 z 26. apríla 2006 vydal vo veci meritórne rozhodnutia. Neefektívny postup okresného súdu nachádza ústavný súd aj v tom, že niekoľko mesiacov (konkrétne od 30. septembra 2003 do 8. júla 2004) sa okresný súd na základe žiadosti sťažovateľa zaoberal len otázkou posudzovania podmienok pre jeho oslobodenie od súdnych poplatkov, hoci sťažovateľovi v tom čase povinnosť zaplatiť súdny poplatok nevznikla a o povinnosti zaplatiť zálohu na znalecké dokazovanie (v súvislosti s ktorou sťažovateľ uvedenú žiadosť podal) bolo v tom čase už okresným súdom právoplatne rozhodnuté. Podľa názoru ústavného súdu bolo pritom znalecké dokazovanie možné realizovať aj bez čakania na výsledok vymáhania zálohy na znalecké dokazovanie, keďže podľa § 141 ods. 2 OSP by trovy dôkazu (vrátane trov znaleckého dokazovania), ktoré neboli kryté preddavkom, platil štát, pričom štátu by bolo za podmienok ustanovených v § 148 OSP zachované proti účastníkom konania právo na ich náhradu. Navyše, z vyžiadaného spisu bolo zistené, že okresný súd po rozhodnutí o žiadosti sťažovateľa vo veci oslobodenia od súdnych poplatkov znalecké dokazovanie vôbec nevykonal, ale 4. novembra 2004 vydal rozsudok, ktorý na základe odvolania sťažovateľa krajský súd pre pochybenia okresného súdu zrušil a vec opätovne vrátil na ďalšie konanie.

Okrem už spomínaného neefektívneho postupu, ktorého následky nie je prípustné prenášať na účastníkov konania, ústavný súd zistil aj niekoľko období úplnej nečinnosti súdu, z ktorých najdlhším obdobím je obdobie od 21. mája 2007 do 23. septembra 2008 v trvaní 1 roka a 4 mesiacov, keď zo strany súdu nebol vykonaný žiaden úkon, okrem opatrenia predsedu okresného súdu z 2. júla 2007 o pridelení spisu inému sudcovi okresného súdu z dôvodu dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu JUDr. Š. M. Okrem uvedeného obdobia nečinnosti ústavný súd zistil aj viacero kratších období v trvaní niekoľkých mesiacov, napríklad od 17. októbra 2002 (sudca vydal pokyn na vyhotovenie predkladacej správy krajskému súdu) do 17. januára 2003 (bola vyhotovená predkladacia správa) alebo od 29. apríla 2005 (vydanie pokynu na doručenie odvolania ostatným účastníkom na vyjadrenie) do 9. augusta 2005 (vyhotovenie predkladacej správy krajskému súdu). Rovnako bolo zistené aj nedodržanie 30-dňovej lehoty podľa § 158 ods. 4 OSP na

vyhotovenie a odoslanie rozsudku okresného súdu zo 4. novembra 2004, ktorý bol v skutočnosti expedovaný až 19. januára 2005.

V tejto súvislosti ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre konštatoval, že je z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľné, aby právna neistota v napadnutom konaní nebola odstránená ani po uplynutí viac ako 12 rokoch od jeho začatia (obdobne. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08, III. ÚS 152/08, IV. ÚS 251/08). Systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať ani na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (ako to vyplýva z vyjadrení konajúcej sudkyne pripojených k stanovisku okresného súdu). Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov, aj keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu (pozri napr. I. ÚS 119/03, I. ÚS 150/06).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na celkovú dĺžku súdneho konania, ktoré sa vyznačovalo značnou neefektívnosťou, ako aj na uvedené obdobia reálnej nečinnosti súdu vo veci bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/191/1999 porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy, ako aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci koná, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov. Ústavným súdom vyslovený príkaz konať vo veci

bez zbytočných prietáhov je povinný rešpektovať okresný súd, aj pokiaľ tento bude v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu povinný v budúcnosti vykonať ďalšie úkony vo veci, prípadne aj len pri doručovaní rozhodnutí odvolacieho súdu účastníkom konania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal priznať od okresného súdu finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € najmä s ohľadom na dlhoročné prietahy a na spôsob, akým došlo k porušeniu jeho základného práva.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

Vzhľadom na zistenú nečinnosť okresného súdu v danom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na dĺžku konania, ako aj podiel sťažovateľa na vzniku prekážok brániacich okresnému súdu rozhodnúť vo veci. Na základe uvedeného ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € a na jeho zaplatenie zaviazal okresný súd v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré vznikli z dôvodu právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom A., s. r. o. Sťažovateľ si uplatnil trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 392,73 € za tri úkony právnej služby.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby predstavuje sumu 123,50 € a náhrada paušálnych výdavkov za jeden úkon právnej služby sumu 7,41 €.

Nárok právneho zástupcu na úhradu tretieho úkonu právnej služby ústavný súd nepriznal, pretože jeho vyjadrenie k stanovisku okresného súdu neobsahovalo žiadne nové skutočnosti, ktoré by slúžili ako podklad pre rozhodnutie ústavného súdu (obdobne napr. IV. ÚS 3/05, III. ÚS 283/09).

Z uvedených dôvodov preto ústavný súd zaviazal okresný súd, aby zaplatil právnenému zástupcovi sťažovateľa úhradu trov konania v sume 261,82 €. Úhradu trov konania je okresný súd zaviazaný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2011